

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ár 1 évre 12 — pengő.
Postatakarékpénztári csekk számla: 43.916

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVESZ IMRE. FELELŐS SZERKESZŐ ÉS KIADÓ: AY SANDOR.

MEDITATIO MATUTINA

Hajnali elmélkedés Jézus segítő szeretetéről.

Van egy könyvem. Korán elhunyt lelkészársamtól örököltem. Igénytelen a kinézése. De a belső értéke annál gazdagabb. Címe egy kérdőmondat: „Kicsoda nekünk a Krisztus?” A szerző több oldalról világítja meg a feltett kérdést. Az a módszere, hogy e világban élő, különböző emberek lelkébe néz s mintegy tükörből olvas belőlük.

Sok szomorú válasz érkezik a tükörbe tekintésből. Az emberek javarésze soha fel nem teszi magának ezt a kérdést és sohasem felel reá: „Kicsoda nekünk a Krisztus?” — És aki felel is: torz feleletet ad. Nem volna örvendetes, ha sorba szednők ezeket a válaszokat...

Majd arról szól a könyv szerzője: mi a hívők vagy legalább is Istenhez közelebb állók véleménye Jézusról?... Itt is vannak eltérések és elhajlások bőven. Legtöbben csak a Tanítómestert látják a Jézusban. Egyoldalú szemlélet eredménye ez. Ők elolvasták a Hegyi Beszédet; — de már azt nem veszik észre, hogy a hatalmas programbeszéd elmondása után Jézus azonnal körüljárt és jót cselekedett. Gyógyított, csodákat tett.

Jézus, a nagy Tanítómester egyszersmind Irgalmas Samaritánus is volt. Láta az emberek elesettségét. A lelkek elszáradását, éppenúgy, mint a testi nyomorúságokat. És mindkettőből ki akarta szabadítani embertestvéreit. Ezért gyakorolta tehát a segítő és cselekvő szeretetet, hogy Isten atyai szívéhez visszavezesse az eltévedt tékozló fiaikat, a lelki-testi nyomorultakat.

A Jézus szeretetének klasszikus gyakorlati példája a kenyerek csodája, amint azt a Máté evangélioma XIV. részében olvassuk. A történetet jól ismerjük. Alkalomszerű tárgy ez arra, hogy most elmélkedjünk felette.

A cselekvő és segítő szeretetet látjuk itt szemtől-szemben.

A „szereget” szó a legnagyobb mártír ezen a világon. Mondhatni mindenki visszaél vele. Legtöb-

ben azt gondolják, hogy ölbetett kezekkel is lehet szeretni. Mekkora ámitás ez! Tekintsünk Jézusunkra s tanuljuk meg Tőle az igazi szeretetet. Tőle vegyünk egyedül mértéket. Ő a maga szeretetét az Atya trónusától hozta, kiről azt tanította, hogy „mind-ezideig munkálkodik”.

És Jézus is, vele együtt munkálkodott az Atyával... Mekkora eltévelyedése volt az Madáchnak, amikor Az Ember Tragédiája legelső soraiban azt írta, hogy: „a gép forog, az Alkotó pihen”. Nem így van. Isten teremtő munkássága végtelen. Minden virradat az Ő kezéből érkezik. Minden áldásoknak Ő a kútfeje. És minden egyes emberi lélek az Ő alkotó zsenialitásának bizonyossága.

Mai szóval élve: Isten csupa aktivitás. És a mi Urunk Jézus is csupa aktivitás.

Minő cselekvő szeretetét látjuk Jézusnak a kenyerek csodájában?

Mindenekelőtt a lelkekről gondoskodik. Tanította a sokaságot, akik Őt a pusztába követték. Felvilágosította lelkük homályát. Isten elé vezette őket. Megértette velők emberi hivatásukat. Nagy munka volt ez. Harmadnapig tartott. Dicsőségesen elvégezte az Úr... Óh bárcsak osztályrészt adna nekünk is ebből a munkából. Bárcsak szólhatnánk, nyilvánosan vagy magános beszélgetésben, embertestvéreinknek Isten dolgairól. Szükség volna reá, mert a mai ember lelkéből végzetesen hiányzik a tisztánlátás. Megtehetnők. Sőt meg kellene tennünk. Mert nekünk is szól az elküldő parancs: „Elmenvén, tanítsatok.” Így kapcsolódhatnánk bele Jézus cselekvő, segítő szeretetébe.

Harmadnapra felkiáltott Jézus: „Szánakozom e sokaságon!”

És ez a kijelentés nem maradt röpke szó. Azonnal aktivitásba lépett az Úr: meggyógyította betegeiket. Ez volt a legsürgősebb teendő. Azután az éhezőkre gondolt. Ímé a cselekvő és segítő szeretet teljessége!

Parancsolta a tanítványoknak, hogy telepítsék le a sokaságot. Majd kezébe vette a rendelkezésre álló szegényes kis kenyereket; adta a tanítványoknak; azok pedig csoportonként az éhezőknek... És szól az Írás: „És mindnyájan evének és megelégedének.”

Képzeld el, mekkora öröm töltötte el Jézus szívét e látványra. Ő nem vágyott soha feltűnésre, ünnepeztetésre; sőt ezek elöl mindenáron kitért. Annál mélyebben együtt tudott érezni a szenvedőkkel, majd a meggyógyultakkal és megelégedettekkel.

Testvéreim, ismerjük-e mi, a mai világ fiai, ezeket a nagy érzéseket? Vigyázzunk, mert meg vagyunk írva, hogy akiben nincsen a Krisztus lelke, az nem az övé.

Egy bölcs ember mondására emlékezem: a Krisztus Anyaszentegyházának sohasem szabad elfeledni azt, hogy a reábizott földi halandóknak nemcsak lelke van, hanem teste is van. Fonák dolog és Isten helybenhagyásával sohasem találkozik az, ha a Krisztus Anyaszentegyháza, a segítő szeretet munkáit, átengedi vagy áttolja az állam és a politikai hatóságok vállaira. Rajtunk kívül álló tényezők bármennyi jótékonyt is gyakoroljanak is: az egyház felelőssége még mindig megmarad. Szegények mindig lesznek veletek: mondotta Jézusunk.

Végezetre álljon előtünk a kenyerek csodájának legmeglepőbb és legtanulságosabb része. Az Úr összeszedte a maradékokat. Mily gondos és pontos Máté evangéliumának előterjesztése: feljegyzti még azt is, hogy tizenkét kosárral volt a maradék... Meglepő ez a takarékoság, mert hiszen Jézus újra megszoríthatta volna a kenyereket. De Ő nem kereste az újabb csodaalkalmakat. És tanulságos is ez a rendelkezés, mert örökérvényű példát adott ezzel az Úr a takarékoságra.

Gyermekkorunkban arra tanítottak bennünket, hogy ha egy falat kenyér földre esik: vegyük fel, törölgessük meg, csókoljuk meg s tegyük olyan helyre, ahol megtalálják az égi madarak. Mély értelme volt ennek a naív tanításnak. A kenyér leejtése: a kenyeret adó Isten megbántása. A csók: Isten tulajdonjogának elismerése és Isten engesztelése. Isten madárkairól való gondoskodás: a segítő szeretet elsajátítása.

Minden földi jó az Istené. Mi csak sáfárok vagyunk. Számadásra kötelezett sáfárok. És amikor falat kenyerünket megosztjuk: ki tudja, nem angyalokat vendégelünk-e meg? (Zsid. 13:2.)

Nagyon kifejező ez a magyar szó, hogy „takarékos”. Benne van az a gondolat, hogy amink van, azt ne fitogtassuk: sőt inkább szerényen takarjuk el. És benne van az a gondolat is, hogy ami feleslegünk van, azt nehezebb időkre meg kell őriznünk.

A nehéz idők pedig itt vannak. Reánk szakadt egy újabb világitélet. Fiaink a sátán seregével viaskodnak. Valamikor fel sem vettük, amint kis cserkészaink szaporán menetelve énekelték — a tartalommal nagyon is ellentétes vidám melódiát: „Lám a sátán serege talpon...” Most ez a szó, komoly és félelmetes realitássá változott. Emberfeletti a küzdelem az orosz hómezőkön. Magától érthető, hogy fronton küzdő katonafiainknak mindent meg kell adnunk, hogy „ama nemes harcot megharcolhassák”: az Isten országáért és az ezeréves magyar határokért.

Ezért idehaza sok mindenről le kell mondanunk: ez is magától érthető.

A takarékoság ma közügy. Nemzeti érdek. Hazafias kötelesség. Aki ezt zúgolódva teljesíti: Istenével fordul szembe és Jézusát csúfolja meg.

A zúgolódás alacsony érzése helyett, hassa át szívünket Jézusunk öröme: „ki az éhezőt betölti ingyen”.

Jézusunknak, az Evangéliumokon kívül, egyetlen mondása (agrafon) maradt fenn, a Cselekedetek könyve 20:35-ben: „Ő mondá: jobb adni, mint venni!” Nekünk sohasem volna szabad megfélemedezni, eme csodálatosan megőrzett Igéről.

A megtakarított és megosztott kenyér jutalma, Jézusunk amaz ígérétenek bizonyos beteljesedése, amit egykor a gazdag ifjúnak tett:

„És kincsed lesz mennyben.”

Jertek, kövessük Őt. (Máté ev. 19:21.)

U. S.

Megtaláltattak

Magyar református anyaszentegyházunk küzdelmes életében nagyon sokszor szóródott már szét a nyáj. Különösen olyankor történt meg ez, amikor megverték és koldusbotra jutott vándorokká tették a pásztorokat is. Emberileg számítva, nagyon sokszor állott már mindezekért anyaszentegyházunk a végpusztulás örvényének szélén. Minden elfogulatlan és tárgyilagos szemlélő megállapíthatja azt is, hogy anyaszentegyházunk életének ilyen sötét korszakai a magyar élet sötét korszakait is jelentették együtt. Isten sokszor megbizonyította, hogy aki a magyar református anyaszentegyházat hántja, az egyúttal a magyar élet fájának gyökereit is tépi és vágja. A zivataros századok szemlélete nemcsak sötét képeket mutat, hanem világosan reámutat arra a tételre is, hogy Istennek terve és célja van az Ő népével, anyaszentegyházával. Ezért van az, hogy a legsötétebb korszakok után is, mindig felragyog ennek az anyaszentegyháznak élete felett a napsugár és megzendül a boldog jövő ígérétenek himnusza: megtaláltattott.

Isten kegyelméből csak pár éve hazajött, megtalált testvérek történetéből egy parányka darabot próbálok most leírni minden színezés, díszítés nélkül. Mindent csak úgy, amint időrendi sorrendben történt velük és velem.

A szalárdi református egyház ötnapos evangélikációra hívott meg. Az evangélikáció programmpontjai között szerepelt: lelkészköri értekezlet, presbiterek, nőszövetség, bibliakör, leánykör, leventék, vasárnapi iskolások evangélikációja és szószéki szolgálatok. Mind csupa szebbnél-szebb munka és áldott alkalom. Engem azonban ez alkalommal mégis a következő mondat csábított leginkább: „a szórványok meglátogatása”. Soha nem voltam még a bihari hegyekben küszködő magyar reformátusok között. Nagy szeretettel vágyakoztam utánuk.

Gyönyörű szép tavaszi nap ragyogott, amikor kora reggel szekerre ültünk és elindultunk a Berettyó kapuját őrző hegyek között lakó református szórványok meglátogatására. Alig egyórai út után már

eltűnt az áldott magyar Alföld és egy mély völgyben eltűnt szemünk elől Adorján várának romja is, amelynek falai között valamikor I. László királyunk lakozott s amely körül valamikor a magyar szállások sokasága húzódott. Szinte kiáltott a gondolat: mi történt itt 1000 esztendő alatt? Nem lehetett reá felelni, mert ki tudná azt megmondani? Mi csak annyit látunk, hogy a régi magyar szállások helyén most nemigen látszik semmi abból, ami magyar alkotás; nemigen hallunk még magyar szót sem, mert itten a magyarság csak szórvány. Alsótótfalu, Kővág, Borszeg és a többi falvak népe is túlnyomórészt román nyelven beszél. Azt csakhamar megállapíthatjuk, hogy akik magyaroknak mondják magukat, azok reformátusok. Azt is megállapíthatjuk, hogy ezek a reformátusok mind őslakók, mind századok népe ők. Templomuk nincsen, mert a lakosság létszámához és az alföldi viszonyokhoz mért elég sok templom mind vagy görögkeleti, vagy görög katolikus. Az iskolákban tartottunk istentiszteletet. Predikáció alatt megfigyelhettem, hogy a gyülekezet tagjai mind olyan keménynézésű, erőstartású, zengőn, méltóságteljesen éneklő közösség, mint akárhol is a nagykunok között. De azt is tapasztalnom kellett, hogy ugyanezek a kemény tekintetek, méltóságteljes magatartások, értelmes arcok vannak túlnyomórésztben az istentiszteletet követő „panasznapra” jött emberek között is. Pedig ezek nagy része már nem vagy alig tud magyarul. Az istentiszteleten ezek nem vettek részt, mert vallásuk görögkeleti. Én a panasznap ügyeibe természetesen nem avatkoztam bele. Hiszen ez nem lelki, hanem közigazgatási ügy volt. Így félrehúzódhattam és nézhettem az embereket. Különösen azokat figyeltem, akik nem tudtak magyarul. Nagyon érdekelt volna az is, hogy mit beszélnek. De nem értettem őket, mert egy szót sem tudok románul. Így csakhamar megint a külső keltette fel az érdeklődésemet. Meg kellett látnom, hogy ezek a magyarul és románul beszélő emberek mennyire hasonlítanak egymáshoz. Talán csak annyi a különbség közöttük, hogy az előbbieket reformátusok, az utóbbiak pedig görögkeletiek. Ekkor támadt bennem a gondolat: ezek valamikor mind reformátusok és magyarok voltak, s csak valami óriási tragédia, valami vétkes mulasztás folytán szakadtak ketté nyelvben és lélekben. Olyan gyorsan jött ez a gondolat, hogy kísérőtársaimnak sem mertem szólani róla. Székérre ültünk és mentünk tovább a másik faluba. Nem nagyon volt kedvem sehova se nézni, mert befelé néztem és befelé gondolkodtam. A szalárdi lelkipásztor testvérem azonban egyszercsak így szólott: nézd milyen szép ház ez! Csakugyan szép ház volt a többihez képest. Egy dombon épült és a teteje cserepes volt. A tűzfalon a következő felírás volt látható D. P. 1933. Szembeötlött ez a felírás és megkérdeztem a faluban székelt szórványgondozó missziói segédlelkész testvéremtől: mit jelent ez a felírás? Ő azonnal megfelelt: „Derecskei Péter építette 1933-ban.” Majd leestem a székéről, olyan nagyon meglepett a felelet. Ki az a Derecskei Péter? Kérdeztem izgatottan. Egy görögkeleti román ember: volt reá a felelet.

A további események gyorsan zajlottak már le. Kitűnt, hogy több Derecskei, Szilágyi, Reveczky, Nagy, Kovács nevű ember van a faluban. Mind csupa

olyan nevek, amelyek Derecske nagyközség legrégebbi anyakönyveiben egészen mindennaposak és otthonosak. Az arcok, mozdulatok, magatartás mind olyanok, mint odahaza Derecskén. Szerettem volna feléjük kiáltani, megkérdezni őket: mikor jöttetek, hogyan kerültetek ide drága derecskei testvéreim? Dehát úgyszólván hiábavaló lett volna minden, mert ők úgyszólván értenek magyarul s nem értenék meg azt, hogy mit akarok nekik mondani.

Jöttünk hazafelé. Már sötét este volt, amikor Újfegyvernekre érkeztünk. Itten egy tiszta magyar református telep község lakói nagy szeretettel vártak reánk. Nagyrábérol és Gyulaváriból jöttek ide még a nagy világháborút megelőzően. Olyan jó, megnyugtató, otthonos és kedves volt közöttük lenni. A szívem egyik felével mégis odajártam a Derecskei Péterek, Szilágyiak és a többi testvérek között, akiket nem tudtam elfeledni azóta, amióta megtaláltam őket úgy, mint elveszett juhokat, akiről most már világgá merem kiáltani, hogy mind reformátusok és magyarok voltak valamikor. Helyettük, velük és értük még azt is állítom, hogy valahol a lélek mélységében kongó hang szerint újra szeretnének reformátusok és magyarok lenni.

Megtaláltattak! Itt vannak, itt élnek közöttünk. Kérve kérnek benneteket ti pásztorok és gyülekezetek, hogy legalább annyit tegyetek meg: imádkozzatok értük, hogy újra reformátusok és magyarok lehessenek ők. Hátha Isten irgalmas lesz és meghallgatja imádságainkat.

*

Talán nem volna teljes a beszámoló kép, ha meg nem említeném a következőket: A szalárdi hegyek mélyén lévő falvak szórvány: református lelkek gondozására a bihari egyházmegye egy szórványgondozó segédlelkészt állított be. A lelkész kiválasztását nagyon szerencsésnek látom. 38 esztendő, megállapodott ember. A román nyelvet tökéletesen beszéli. Kisebbségi sorsban, a megszállott területen nevelkedett s a kolozsvári teológián végzett. Teljesen árva lélek, akinek még közeli rokonai sincsenek. Szereti is a munkakörét. Azon nem panaszkodik, hogy roppant szegény. Inkább az fáj neki, hogy roppant kicsik a lehetőségei. Hogyan gondozhatná intenzíven a gyülekezetet? Hogyan juthatna azoknak a lelkükhöz közel, amikor még lakása is csak úgy van, hogy egy görögkeleti ember (ezt is Derecskeinek hívják) könyörült meg rajta? Tele van tervekkel, eszmékkel. Csak ereje gyenge így egyedül. Segíteni kellene rajta valahogyan, hogy hazahozza a megtaláltakat.

Dr. Tomay Dezső.

Az áthelyezettek visszaválasztása

Hatályban lévő egyházi törvényünk (1939. VI. tc. 49. §) kimondja, hogy az a tisztviselő, akit „arról a helyről” az állásából jogerős ítélettel elmozdítottak, arra a helyre, ahonnan elmozdított, többé meg nem választható.

Nincs ellenben ugyanilyen rendelkezés arra az esetre, ha a tisztviselőt közigazgatási úton áthelye-

zésre ítélték. Ebből az következik, hogy törvény nem zárja ki a saját hibájából áthelyezésre ítéltnek visszaválasztását. Ennek pedig különös következményei lehetnek.

Nem gondolok azokra a nem nagyszámú esetekre, amelyekben az áthelyezettre nézve impedimentum publicae honestatis is akadályozhatná a visszatérést, mégis a kedvező összeköttetések miatt visszaválasztják. De a legsimább esetekben is, amelyekben kétséget kizáróan az egyéniségnek és a végzett szolgáltatnak kifogástalansága mellett éppen azon az egy helyen való eredményes szolgálat lehetlenségét állapította meg a bíróság, egészen visszajelenség az eltávolítottak visszaválasztása.

Természetesen lelkipásztoroknál nehezebben megy ez. Az egyházközség egész választó közönségének megmozgatása nem könnyű feladat. De a tanító vagy a vallásoktató-lelkész esetében nem nagy erőfeszítés kell hozzá, hogy az esetleg egészen kis számú presbitérium tagjai többségét meg lehessen nyerni. Esetleg már azért is, mert az áthelyezés okául éppen a lelkipásztorral való torzsalkodás szolgált. Nem kívánom ezt a kérdést bővebben fejtegetni, úgyszintén könnyen megérti mindenki.

Csak a következőkre hívom fel a figyelmet:

Az egyházi fegyelmi bíróság könnyen megállapíthatná adott esetben a panaszolt fegyelmi vétkeségét. De kegyelmesen atyáskodva ítél és fegyelmi büntetés nélkül vagy kisebb fegyelmi büntetés mellett kimondja az áthelyezési eljárás szükségességét. Megy tehát az ügy a közigazgatási bíróság elé és háromfokú fegyelmi bírósági tárgyalás után még jön két közigazgatási bírói tárgyalás. Végre jogerősen kimondják az áthelyezést. Végre is hajtják, de akivel cserélték, hamarosan elmegy: nyugdíjba vagy például állami tanítóságba. Még el se foglalja azt a helyét, ahova cserélték. Így üresedés támadván, rögtön visszaválasztják az onnan áthelyezettet.

Királyi közjegyzők közt néha előfordult, hogy a nagy ügyforgalmú közjegyző belefáradva a munkába, nem lemondott, hanem cserélt valamely piciny helyen lévő közjegyzővel, aki ilyen módon bejutván az ő jobb helyére, ő aztán a kicsi javadalomról mondott le azonnal. Lehet elgondolni, hogy eféle baráti megegyezés alapján az áthelyezés végrehajtásakor cserére jelentkezik olyan tanító, aki egészen bizonyos benne, hogy őt rövidesen kinevezik az államhoz, vagy felveszik a polgári iskolai tanárképzőintézetbe, tehát neki a cserélt helyre soha elmennie nem kell. Mivel ez a jelentkező egészen kiváló ember, őt választják ki, vele a cserét végrehajtják, de ő anélkül, hogy az állást elfoglalná, azonnal lemond. A presbitérium pedig nyomban visszaválasztja az áthelyezettet.

Tehát éveken át tartó bíraskodás, öt bíróság tárgyalása és ítélkezése, az alatt az egyházközségben folytonos izgalom — az eredmény pedig az, amit Máddal vagy a békával kapcsolatban szoktak megjelölni.

Ha ilyen lehetőség valósággá válik, nem nagyon emelheti a bírósági ítéletek tekintélyét.

Judex.

Egységes tanmenetet! Egységes tankönyveket!

A Konvent 8144—1942. sz. határozatával kibocsátott Tanterv és Útmutatás alapján minden tanító köteles a részletes tanmenetet kidolgozni és azt jóváhagyás végett az illetékes hatóságokhoz kellő időben beterjesztetni.

Tekintettel a helyesen és minden kívánalomnak megfelelően elkészített tanmenetek óriási nagy jelentőségére, tanítókörünk ezévi munkatervezetébe a tanmenetek helyes elkészítési feltételeinek megtárgyalását is napirendre tűzte s megbízást adott tagjaink, egy-egy osztály tanmenetének mintaszerű elkészítésére.

A megbízott tagok el is készítették a tanmeneteket s azokat a körüli értekezlet elé terjesztették és az értekezlet a tanmeneteket minden szempontból átvizsgálván, arra az egyöntetű megállapodásra jutott, hogy a legnagyobb figyelemmel, a legkörültekintőbb gondossággal elkészített tanmenetek is nélkülözök igen sok esetben az egyes tantárgyak közötti koncentrációt; nem minden tekintetben felelnek meg a tantervi célkitűzéseknek és nem mindig domborítják ki erőteljesen a református egységes szellemet.

Ezen megállapítások következtében az értekezlet tagjaiban az az egységes felfogás alakult ki, hogy a református egységes szellem erőteljes kidomborítása, a tantervi célkitűzések megvalósítása, az egyes tantárgyak közötti kifogástalan koncentráció biztosítása céljából, a tanmenetek helyes és minden tekintetben megfelelő elkészítése csak úgy érhető el, ha a Konvent az ország legkiválóbb református tanítóiból kiválasztott szűkebbkörű bizottság által, a tantervben megnevezett iskolatípusok számára egységes és a megfelelő iskolatípus kötelező használatára kibocsátandó tanmeneteket központilag készíttetné el, mert szerintünk csakis ez lesz a legcélravezetőbb megoldás.

A tanító egyénisége és művészete aztán ennek a tanmenetnek feldolgozásában és megfelelő továbbadásában mutatkoznék meg, a kötelező módon és egyénileg, minden egyes tantárgy minden egyes órájához elkészítendő tanítási vázlatok segítségével, amely tanítási vázlatokon keresztül érvényesítheti a sokszor hangoztatott különleges helyi körülményeket és vonatkozásokat minden egyes tanító.

Az egységes tanmenettel egyenlő fontosságú követelménynek tartjuk az egyes osztályok számára készíttendő és az illető osztály minden tantárgyát magába foglaló egységes tankönyveket is.

Ezek a tankönyvek az ORTE elnöksége által a legkiválóbb tankönyvírók bevonásával lennének minden egyes osztály számára, az illető osztály teljes tananyagának feldolgozásával külön-külön összeállítva és háromévi próbaidőre forgalomba hozva.

Ezen háromévi próbaidő alatt a tankönyvekkel kapcsolatban minden tantestület köteles lenne részletes és megokolt véleményt nyilvánítni, s a vélemények egyeztetése után kiegészített és az esetleges hibáktól mentesített tankönyv lenne állandó használatra elrendelve a főhatóság részéről.

A fentiek után azt hisszük, hogy nemcsak a mi határozott meggyőződésünk, de a református tanítóság nagy többségének is az a véleménye, hogy kizárólag a helyesen és központilag iskolatípusonként elkészített tanmenet, a tanmenettel szerves összhangban osztályonként külön-külön szeikesztett egységes tankönyv és a tanítók által nagy gondossággal összeállított tanítási vázlatok biztosíthatják a tantervi célkitűzések lehető legteljesebb megvalósítását, az egységes református szellem erőteljes kidomborítását és forrón szeretett református népiskoláink további nagyarányú fejlődését és virágzását; éppen ezért ezen megállapítások kellő figyelembevételére az összes illetékeseket ezúton is felkérjük.*

(Szalacs.)

Jakab Lajos,
református tanító.

* A nagyszalontai tanítóegyesület fenti javaslatát, a megnyilatkozó kívánságra tekintettel, készséggel közöljük, s esélyes rövid hozzászólásra szívesen adunk teret Lapunkban. (Szerk.)

HÍREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

BEREGI EGYHÁZMEGYE.

A beregi református egyházmegye lelkésztestületi gyűlése.

A beregi református egyházmegye lelkészi kara Beregszászban 1943. évi március hó 4-én tartotta a szokásos évi lelkészgyűlést. A közgyűlés *Bary Gyula* esperes elnöklete alatt áhítattal kezdődött, amelyet *Kovács József* munkácsi lelkipásztor végzett. Majd megnyitotta az elnöklő esperes a közgyűlést, amely az alakítások megejtése után végighallgatta az esperes elnöki megnyitó beszédét. Ebben kitért a legutóbbi év alatt történt eseményekre s a lelkipásztori kart közvetlenül érintő egyházi s állami intézkedésekre. Megemlékezett, hogy *Kábel Mihály* bulcsú lelkipásztor elhunytával, a bulcsú református egyház máris megtalálta új lelkipásztorát: *Illyés Gyula* tarpai vallás-oktató-lelkész személyében, akit példás egyhangúsággal hívott meg lelkipásztori állására. — Az elnöki megnyitó beszéd kapcsán történt a Lelkészegyesület tisztikarának három évre szóló megválasztása, amely szerint elnök újból: *Bary Gyula* esperes, alelnökök: *Csatáry Jenő* jándi lelkipásztor, tanácsbíró és *Györke István* beregújfalui lelkipásztor, egyházmegyei főjegyző. A további tisztségek: titkár és könyvtáros: *Simon Zsigmond* asztélyi lelkipásztor, tanácsbíró; jegyzők: *Nyitrai Béla* bátyui s *Balogh Béla* zápszonyi, pénztáros pedig *Orosz B. Sándor* csarodai lelkipásztor. A pénztárosi jelentés tudomásulvétele után *Pói József* kisharanglábai lelkipásztor tartott előadást a Tiszántúli Református Egyházkerület felosztásáról. Az előadó némi módosítással a Makkai egyetemi tanár által megszövegezett elveket vallotta s a végső következtetése egyházunk alapelveire utalt, hogy t. i. maga az anyaszentegyház népe döntson ebben a rendkívüli jelentős kérdésben, mint arra hivatott. Utána *Dékány Elek* gulácsi lelkipásztor adott elő. Előadása: Igehirdetés és lelkipásztorkodás a világháborúban. Előadásában elvi s gyakorlati irányban igyekezett válaszolni a tenni-valók egyre növekvő sokaságát, amely a lelkipásztort arra inti, hogy minden esetben maradjon meg az Igénél. A két előadáshoz számosan szóltak. Így: *Bary Gyula*, *Balogh Béla*, *Györke István*, *Horváth Győző*, *Kovács József*, *Papp István*, *Simon Zsigmond* és maguk az előadók a zárzó jogán. A késő déli órákban végetért építő tartalmú lelkészegyesületi gyűlés azzal, hogy a lelkipásztori kar elhatározta, hogy minden szerdán délelőtt Beregszászban, aki csak teheti, megjelenik a közös lelkészi szentírás-tanulmányozáson. Ezenkívül pályatételt tűzött ki az egyházmegye lelkipásztorai s lelkészi képesítésű egyénei részére: „Ébredési mozgalmak a magyar református egyházban” címmel.

BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE.

A békésbánati egyházmegye segédlelkészei évenként egyszer csendes napokra gyűlnek össze. Eddig Szegeden és Hódmezővásárhelyen volt ilyen konferencia. Ebben az évben a békési egyház látja vendégül az ifjú Timotheusokat. Március hó 23—24-én lesz a találkozó, melyet Kósa Ferenc egyházmegyei missziói lelkész készít elő és Harsányi Pál esperes lelkeshangú körlevélben támogat.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Szerepen a tél folyamán a Református Nők Szövetsége lelkész neje vezetésével, tanítónők bevonásával, téli meleg zoknikat kötött a katonák részére, újabban pedig meleg gyapjú lábszárvédő kötése van folyamatban, melyhez a gyapjúfonalat a Református Nők Szövetsége vásárolta. Minden szerepi honvéd, aki haretéri szolgálatot teljesít, szeretetsomagot kapott a Református Nők Szövetsége ajándékából. A haretéren küzdő honvédek családjai segélyezésére a faluban és az egyik tanyán három ízben tartott előadások 528 P-t eredményeztek. Ezenkívül 2224 P gyűlt össze — ugyancsak a haretéren küzdő honvédek családjai segélyezésére. Újabban pedig a Berettyóújfaluban felállítandó honvédkórház felszerelésére történt gyűjtés és mintegy 1600 P értékű párna, toll, lepedő, ing, alsóruha, törülköző, cukor, dohány gyűlt össze, készpénz pedig mintegy 500 P.

HEVESNAGYKUNSAGI EGYHÁZMEGYE.

A tiszai református nőszövetség február közepén a maga szokásos heti összejövetelein 572 levél tésztából a hadikórházakban gyógyulásukat váró sebesült katonák részére levesbe való csigatésztát csinált. A más valláson lévő asszonytestvérek is örömmel vettek részt a csigacsinálásban. A Máriák és Márták bu gólkodása folytán tisztán 61 kg csigatészta küldetett el a miskolci helyőrségi kórháznak.

A tiszai református egyházban február 23—24. napjain evang lizációs napok voltak. Ez alkalommal Dr. Ecsedy Aladár lelkipásztor, nagyszámú hallgatóság előtt, vallásos estélyen, reggeli áhítatban szólt az egész gyülekezetnek; majd vasárnapi iskolai tanítást tartott a gyermekek számára; kétszer szólt az asszonyokhoz és a leányokhoz. Egyszer pedig a gyülekezet férfitagjait vezette Jézushoz. Volt vele a gyülekezetből egy egyszerű asszony is: Csereke Józsefné. Megkapó volt, amikor vallásos estélyen és az asszonyok összejövetelén keresetlen szavakkal bizonyosságot tett a Krisztusban megtalált élet áldott örömeiről és imádkozott a gyülekezet vezetőiért és tagjaiért. Ez a felejthetetlen két nap nagy lelki meggazdagodást jelentett mindazok számára, akik kitérték szívüket az Ige előtt.

Ugyancsak Tiszai garról jelentik, hogy a karácsonyi szeretetakiókból 200 P jutott a hadbavonultak támogatására és 100 P templomrenoválásra. (A beküldött híradás több mint két hónapot késett, ezért csak rövidítve közölhetjük. Szerk.)

KÖZÉPSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

B. Dr. Révész Imre, a tiszántúli egyházkerület püspöke Porzsol István a középszabolcsi egyházmegye esperesének kíséretében február 26—27-én meglátogatta a nyíregyházi Kálvineum liceum tanítónőképzőintézetét és polgári leányiskoláját.

Február 26-án, pénteken délelőtt tanórákat látogatott. Ugyanaznap este az intézetek tanárai részére tartott bibliamagyarozatot a Jerémiás könyve 20. r. 7—18. versei alapján. Bibliamagyarozatában a rádöbbentés erejével mutatott a tanári hivatás felelősségteljes voltára, hirdetve, hogy a lelkészek és tanárok feladata lényegileg egy: aprópénzre váltani a profécia aranytömbjét, hirdetni Isten vil gós akaratát az ellenszegülő világgal szemben és vállalni személy szerint a következményeket. Megérezni, hogy küldetése nagyobb nála, hogy a profétaság vonalán elindított nevelőmesternek még a perles, a zúgolódás közepette is tovább kell adni azt, amire rendeltetett.

Megvizsgált a profétának adatott szent bizonyossággal, mely adatik minden nevelőmesternek is: hogy „minél inkább elcsitul ajkunkon a perles, melyet a világ és a tanítványok hátállansága fakaszt, minél inkább átadjuk magun-

kat megváltó és megszentelő Urunk kezébe, annál biztosabban megadja Ő is a nagy bizonyosságot". „De az Úr velem van, mint hatalmas hős, azért esnek az én kergetőim és nem bírnak velem, igen megszégyenülnek, mert nem okosan eslelekszenek" (11. v.).

Kálvin kommentárjának idevonatkozó egyszerű szavaival fejezte be magyarázatát, hogy t. i. egyben-másban csalódhat és bizonytalankodhatik Isten legjobbj szolgája is, de a földolokban, a tanban és elhívásában mindig megvan a bizonyosság.

Érezzük mindnyájan, hogy lelkünk békessége, tanítómunkánk igazi értéke annak megérezésétől függ, mely egyedüli bizonyosság is, hogy nekünk ez az Ige a sorsunk, ez alatt kell élnünk, ezzel kell halnunk, ennek fölébe nem kerülhetünk. Ez az Ige gyötörhet, de meg is vigasztal, mert az Úr velünk van, mint hatalmas hős.

A bibliamagyarázat után közös vacsorán érezhettük atyai szeretetét, közvetlenségét és pillánthattunk bele egyházunkat féltően szerető gondolataiba. 27-én este a növendékekkel együtt elköltött vacsora után az ő részükre tartott áhitatot. (Múlt heti idevonatkozó rövidebb híradásunk pótlásául közöljük e beküldött sorokat.) H. L.

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE.

A kocsordi népfőiskola G. Szabó Szaboles vezető-lelkésszel és 25 növendékével február 28-án, vasárnap kirándulást tett Komlódtótfalu és Csenger egyházközségekbe. Mindkét helyen templomi ünnepélyt tartottak és találkoztak a gyülekezet ifjúságával. Zsúfolásig megteltek a templomok, a hívek áhitattal hallgatták a népfőiskolások énekszámait, szavatait, bizonyágtételeit és vezető-lelkész igehirdetését. Mindkét gyülekezet ifjúsága áldott indításkat nyert az ünnepélyt követő megbeszéléseken.

K R Ó N I K A

A kocsordi egyház 1942. évi statisztikájának jelentősebb adatai cím alatt legutóbbi számunkban megjelent közleményünkre vettük a következő levelet: „Kedves Szerkesztő úr! Ne vegye rossz néven, ha egy olyan ügyben, amilyenben már a múlt év folyamán levelet írtam, amely levelet kedves Szerkesztő úr ki is adott a Debreceni Protestáns Lap 1942. évi 4. számában a „Különjelék” között (A debreceni református egyházközség 1941. évi reverzális statisztikája), most újra észrevételt teszek. Ezúttal a Debreceni Protestáns Lap folyó évi 9. számában a „Kronika” rovatban közölt ama cikkekéről van szó, amely a kocsordi egyház(község) 1942. évi statisztikájának jelentősebb adatairól számol be. E beszámoló rendén ezt olvassuk: „Kárunkra kötött megegyezést 11. javunkra 9 pár. Ez nagyon kedvező eredmény, mert a reformátusok száma az egész község lakosságának csak egynegyedrészét teszik” (miért teszik, amikor untilig elég volna annyi, hogy t e s z i). A következő mondat azután úgy, amint írva vagyis nyomtatva van, teljesen értelmetlen. Talán azt akarja mondani a beszámoló, hogy „három pár nem kötött megegyezést”?

Amint a debreceni beszámolóval kapcsolatban tavaly kifejtettem, a reverzálisok arányszáma semmiféle összefüggésbe nem hozható az ugyanazon polgári községben élő más felekezetekhez tartozó lelkek arányszámával, mert a vegyes-házasságokban ugyanannyi református vallású fél áll szemben a másvallásúakkal, akármilyen nagy vagy kicsiny egyik vagy másik gyülekezet. Merőben téves tehát a kocsordi beszámolóban az a megállapítás, hogy a kárunkra 11, javunkra 9 reverzális nagyon kedvező eredmény. A veszedelem ebben a megállapításban az, hogy a magát téves illúzióban ringató felelős tényező — és vele együtt ki tudja hány jóhiszemű (és felületes) olvasó — jövőre is és mindenkor meg lesz elégedve az ilyen kedvező eredménnyel, mert szerinte a kárunkra 3, javunkra 1 eredmény lenne Kocsordán az egyen-súlyos eredmény csak az ennél rosszabbat tartaná kedvezőnek.

Mint hogy pedig én sem állhatok jót arról, hogy a Debreceni Protestáns Lap minden egyes hírelt mindenkor el jogom olvasni, legyen szabad arra kérnem kedves Szerkesztő urat, hogy jövőre ne adjon helyet kedves öreg lapunkban hasonló hamis evangéliumoknak, avagy — ha ez túlszigorú eljárásnak látnának szemei előtt — szerkesztői mindenhatóságánál fogva legalább törölje az efféle kedvező eredményekről szóló híradás-

ból a nagyon kedvező jelzőt. Szíves üdvözléssel (Aláírás).

Csikész Sándor egyetemi professzor elhalálzásának évfordulóján, február 18-án, tanítványai és barátai kegyeletes ünnepséget rendeztek a néhai nagy tanítómester sírjánál. A megemlékezést Dr. Farkas Ignác kollégiumi vallás-tanár tartotta.

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

EMLEKEZTETŐ...

Egyházkerületi közgyűlésünket 1943 március 18-án, csütörtökön délelőtt fogjuk tartani. Ez alkalommal fogjuk az új egyházkerületi tisztviselőket beiktatni.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától. 926—1943. szám. TÁRGY: Dr. Kiss Árpád „Mai magyar nevelés” c. könyvének ajánlása.

KÖRLEVÉL

közép- és középfokú iskoláink tekintetes igazgatóságaihoz.

A debreceni állami gyakorló gimnázium tanárai arra vállalkoztak, hogy nevelési és tanítási munkásságuk elméleti és gyakorlati tanulságait a magyar nevelés számára nyilvánosságra hozzák.

Minden támogatás nélkül, tisztán a maguk erejére támaszkodva megindították a Debreceni Könyvek „Magyar Nevelés” sorozatát, amelyben időszzerű, általános nevelésügyi problémákat és az egyes tárgyak középiskolai tanításának kérdéseit teszik vizsgálat tárgyává. Munkájuknak bevezető, első kötete Dr. Kiss Árpádtól „Mai magyar nevelés” címen 11 és fél ívűs terjedelemben most jelent meg.

„A mai magyar nevelés” c. kötet a mai európai nevelési törekvések ismeretében veti fel és tárgyalja a magyar nevelési problémákat. E munka minden része tanárainknak hasznos tájékoztatást nyújt. Kiválóan sikerült részek: Politikai nemzetnevelés. Igazi koncentráció. Tanárnevelés.

A könyvet közép- és középfokú iskoláinknak a tanári könyvtár részére leendő beszerzésre melegen ajánlom. Megrendelhető a szerzőnél 8 P-s árbán.

Debrecen, 1943 március 9.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától. 1075—1943. szám. TÁRGY: Iskolai egyenruha.

KÖRLEVÉL

valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságához.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1943. évi február hó 5-én 80.457—1943. szám alatt kelt rendeletével felhívja az érdekelt és alárendelt iskolai hatóságokat, hogy a háborús gazdasági helyzetre való tekintettel az iskolai egyenruha viselésének megkövetelését mellőzzék. (L. a Hivatalos Közlöny 1943. évi február hó 15-i számában.)

A miniszter úrnak a szóbanlevő intézkedése csak a közvetlen vezetése és rendelkezése alá tartozó iskolákra vonatkozik ugyan, de tárgyilag indokolt, hogy református iskoláink részére hasonló rendelkezés adassék ki.

Utasítom az egyházi főhatóságom alatt álló egyházkerület iskolai hatóságait, hogy a háborús gazdasági helyzetre való tekintettel, tekintsenek el az iskolai egyenruha-viselés kötelezettségétől és egyebekben is a miniszter úr által kibocsátott rendelet értelmében járjanak el.

Debrecen, 1943 március 5.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától. 1076—1943. szám. TÁRGY: Gimnáziumi nyilvános tanulók korhatára.

KÖRLEVÉL

a középiskolák tekintetes igazgatóságaihoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1943. évi január hó 25-én 252.238—1943. szám alatt kelt ren-dele-

tével a gimnáziumi nyilvános tanulók korhatára tárgyában intézkedett. (Megjelent a Hivatalos Közlöny 1943. évi február hó 15-i 4. számában.)

Utásítom az egyházi főhatóságom alá tartozó érdekelt iskolák igazgatóságait, hogy a miniszter úr által kibocsátott rendelkezés értelmében járjanak el.

Debrecen, 1943 március 5.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A lizántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1077—1943. szám. TÁRGY: Zrínyi Ilona születésének 300. évfordulója.

KÖRLEVÉL

valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságához.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1943. évi január hó 27-én 80,523—1943. szám alatt kelt rendeletével Zrínyi Ilona születésének 300. évfordulójáról való megemlékezés tárgyában közleményt tett közzé. (Megjelent a Hivatalos Közlöny 1943. évi február hó 15-i 4. számában.)

A miniszter úr felkérésére valamennyi egyházi főhatóságom alatt álló tanintézet igazgatóságát hasonló módon leendő intézkedésre utásítom.

Debrecen, 1943 március 5.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A lizántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1078—1943. szám. TÁRGY: 12 éves fiúk és 16 éves leányok bejelentése.

KÖRLEVÉL

valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságához.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1943. évi február hó 4-én 80,341—1943. sz. a. kelt rendeletével a 12. életévüket elérő fiúk és a 16. életévüket elérő leányok bejelentésének kötelezettsége tárgyában közleményt tett közzé. (Megjelent a Hivatalos Közlöny 1943. évi február hó 15-i 4. számában.)

Az egyházi főhatóságom alá tartozó érdekelt iskolák igazgatóinak figyelmét tudomásulvétel és megfelelő eljárás végett az érintett közleményre felhívom.

Debrecen, 1943 március 5.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A lizántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1079—1943. szám. TÁRGY: Gazdasági középiskolai felvétel.

KÖRLEVÉL

a népiskolák és gazdasági középiskola tek. igazgatóságához.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1943. évi január hó 29-én 120,700—1943. szám alatt kelt rendeletével a népiskola felső tagozatát végzett tanulók gazdasági középiskolai felvételi vizsgálata tárgyában intézkedett. (Megjelent a Hivatalos Közlöny 1943. évi február hó 15-i 4. számában.)

Az egyházi főhatóságom alá tartozó érdekelt iskolák igazgatóságait felhívom, hogy a miniszter úr által kibocsátott rendelethez alkalmazkodjanak.

Debrecen, 1943 március 5.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A lizántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1091—1943. szám. TÁRGY: Anyakönyvi kutatás.

Felhívás.

Özv. Borsik Árpádné, főjegyző özvegye, tállyai (Zentpién m.) lakos kérelmére elrendelem elsősorban Szabolcs vármegye területén, de ezen kívül az egész egyházkerület területén is Borsik Gyula volt pircsei körjegyző és felesége Maklár Juliánna születési és házassági anyakönyvi bejegyzésének felkutatását.

Borsik Gyula ez előtt 85—90 évvel született s Pircsén halt el, Maklár Juliánna pedig 86—88 évvel ez előtt született és Nyíregyházán halt el.

A bejegyzések megtalálása esetén kérelmező értesítendő!

Debrecen, 1943 március 12.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A lizántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1120—1943. szám. TÁRGY: „A keresztyén vallástanítás, című könyv ajánlása.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű lelkipásztor, hitoktató és igazgató urakhoz.

A „Lelkipásztor” c. evangélikus lelkési szakfolyóirat megjelenteti Dr. Imre Lajos „A keresztyén vallástanítás” c. valláspedagógiai munkáját, amely külön külön érvényesíti a református és evangélikus szempontokat.

A könyv 2 P 50 fill. előfizetési árban megrendelhető a „Lelkipásztor” Kiadóhivatalánál, Celldömölk, Ostffy-tér 7. szám alatt.

A lelkipásztor, hitoktató, tanár és tanító urak figyelmét erre a kiadványra amidőn felhívom, egyben ennek megrendelését is szívesen ajánlom.

Debrecen, 1943 március 9.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A lizántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1167—1943. szám. TÁRGY: Harangok igénybevétele.

TÁJÉKOZTATÓ ÉRTESETÉS minden egyházközség lelkipásztorához.

A harangok igénybevétele eddig ugyan nem érkezett hozzám hivatalos megkeresés, de a Budapesti Közlöny ezévi 45. számában már megjelent a m. kir. minisztériumnak a harangok igénybevételeéről szóló 1060—1943. M. E. és m. kir. iparügyi miniszter úrnak ezen rendelet végrehajtása tárgyában kiadott 12,000—1943. sz. rendelete.

Ezeknek a rendeleteknek ismeretében szükségesnek látom a következőkben tájékoztatni lelkipásztortestvéreimet:

1. A m. kir. minisztérium 1060—1943. M. E. sz. rendelete szerint igénybeveendő a vörösrézből és vörösréz ötvözetekből (bronz, sárgaréz, vörösfém stb.) készült s legalább 25 cm külső átmérőjű harangok. Ez alól csupán a történelmi becsű harangok mentesek.

2. Az igazságügyi minisztérium a honvédelmi és vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve a végrehajtás kérdésében (12,000—1943. sz. rendelet) akként intézkedett, hogy a lelkipásztor (presbitérium) köteles a rendelet hatálybalépésétől számított 8 nap alatt (a rendelet február 25-én jelent meg) a m. kir. ipari anyaghivatalnak (Budapest, II., Fő-utca 68) bejelenteni:

a) birtokos nevét, lakóhelyét s a templom megjelölését;

b) azt a helyet, ahol a harang van;

c) a harangok legnagyobb külső átmérőjét és súlyát legalább is hozzávetőlegesen. (Ezt a körülményt azonban a bejelentésben meg kell említeni.)

d) A történelmi becsű harangokat a történelmi körülmények részletes ismertetésével a többitől elkülönítve, külön lapon kell bejelenteni.

e) Az igénybevett harangokat a iparügyi minisztérium megbízottja veszi át és szereli le. Az átvételnek a községi előjáróság jelenlétében kell történnie s az átvételhez az illetékes egyházi hatóságot is meg kell hívni. Az átvételről az előjáróság jegyzőkönyvet vesz fel öt példányban, melyből egy példány a harang birtokosát, egy példány pedig az egyházi főhatóságot illeti.

f) Az átvevő község a haranglevételkor esetleg előállott rongálást helyrehozni tartozik.

g) Az államkincstár az igénybevett harang birtokosának az iparügyi miniszternél előterjesztett kérésére a háború megszűnésétől számított öt év alatt a harang súlyának megfelelő mennyiségű olyan fémot szolgáltat ki, amelyből

